

de Midler, der bringes til Anvendelse for at naa disse Maal, kan være og er meget ofte, baade for de enkelte og for Samfundet, af en overordentlig skadelig Art. I Frem-marchen mod disse Maal nedtrampes hensynsløst baade personlige, erhvervsmæssige og økonomiske Interesser. Derigennem er der rejst Problemer af en overordentlig Rækkevidde indenfor det moderne Samfund, baade af lovgivningsmæssig Art og med Hensyn til Domstolenes Virksomhed, Problemer, som har givet Anledning til meget indgaaende og omfattende Overvejelser i alle civiliserede Lande, Problemer, som Lovgivningen mange Steder indgaaende har beskæftiget sig med, uden at man er naaet til et i Virkeligheden i Enkelthederne tilfredsstillende Resultat. Det er saadanne Spørgsmaal som disse: Skal Organisationerne kunne sætte sig Maal, som det er strafbart for den enkelte at forfølge? Skal Organisationerne for at naa saadanne Maal kunne anvende Midler, som Enkeltpersoner ved Straffebestemmelser er afskaaret fra at søge anvendt? Skal Motiverne være bestemmende for Handlingens Lovlighed med Tendens til at legalisere Midlerne, hvordan de end er? Eller er det Midlerne, Lovgivningen skal vende sig mod, medens selve Formaalet, Motiverne til syvende og sidst er det underordnede?

Det er en ikke ringe Usikkerhed, der ved Behandlingen af disse Spørgsmaal har præget saavel Lovgivningen som Domstolene i næsten alle Lande, og derfor er det, at Lovgivningen mod Truster, Syndikater og Karteller, mod Organisationsovergreb, Boykotning og andet, der knytter sig til hele dette Omraade, er saa usikker rundt om i Landene og har afsat saa forholdsvis smaa Resultater.

Efter Forslagsstillernes Mening kan nu ved en Lovgivning til Værn for Erhvervs- og Arbejdsfriheden Enkelthederne ikke i særlig Grad nedfældes. Man maa indskrænke sig til at fastslaa det grundlæggende Princip, hvorpaa en saadan Lovgivning skal hvile, og saa maa Domstolene i hvert enkelt Tilfælde prøve Trustens eller Organisationens Forhold til Grundprincippet, baade hvad Maal og Midler angaar, og derefter, naar de paakaldes, dømme. Det Princip, som har fundet sit Udtryk i det her foreliggende Lovforslag, kan da kort udtrykkes saaledes: Hvis kollektive Aftaler har til Formaal at begrænse den enkeltes Erhvervs- og Arbejdsfrihed, hemme den frie Konkurrence og direkte eller indirekte hidføre Monopolet,

saa er de ugyldige i den Forstand, at Domstolene ikke kan tillægge dem nogen Retsvirkning, altsaa heller ikke idømme Straf eller Erstatning for Brud paa dem. Der findes i det moderne Erhvervsliv mangfoldige kollektive Aftaler, som maa siges at være af det gode, som maa siges at forfølge saare anbefalelsesværdige og for Erhvervslivet heldige Formaal, Aftaler, som selv om de angaar Pris-, Produktions- og lignende Forhold, er ganske selvfølgelige, og som det vilde være ganske urimeligt at frakende Retsgyldighed. Og naturligvis er det ingenlunde Hensigten ved en saadan Lovgivning at søge at hindre Sammenslutningerne, hindre Organisationerne i at holde en vis Justits indenfor egne Rækker, i med tilladelige Midler at arbejde frem imod saadanne Formaal, som til syvende og sidst tjener Erhvervets Vel og indordne sig under det almindelige Hensyn til Individets og Erhvervets Frihed. Det er ingenlunde Hensigten at vende sig imod saadanne Formaal, som de enkelte, der er tilsluttede Organisation, har givet deres Tilslutning, idet man naturligvis maa gaa ud fra, at de har staaet frit ved Afgørelsen af, om de skulde indtræde i den vedkommende Organisation eller ej. Heller ikke er det Hensigten at fri nogen for økonomiske og andre Forpligtelser, som han ved frivilligt at indtræde i en Sammenslutning maatte have paataget sig, selv om disse Forpligtelser er af erhvervsmæssig Karakter. Lad os f. Eks. tænke os, at en erhvervsdrivende træder ind i en Indkøbs- eller en Produktionsforening og derigennem overfor Helheden paatager sig Købepligt eller Produktionspligt. Det er da naturligvis paa ingen Maade Hensigten ved en Lovgivning som den her foreslaaede at tage de økonomiske og produktive Følger af en saadan Forpligtelse fra den vedkommende i Tilfælde af, at han bryder den Overenskomst, hvori han er gaaet ind.

Det er forhaabentlig tilstrækkelig klart sagt i Lovforslagets § 1, hvad det er, man tager Sigte paa, men skulde det vise sig, at der gennem denne Bestemmelse kunde rejses begrundet Tvivl om Rækkevidden af Bestemmelsen, er Forslagsstillerne naturligvis rede til at tage saadanne Ændringer eller Tilføjelser under Overvejelse, som mere koncist maatte afgrænse det Omraade, som denne Lovgivning angaar.

Det, man vender sig imod, er da baade indenfor Kapitalens og indenfor Arbejdernes Sammenslutninger Bestræbelserne for gennem Begrænsning i Retten til Arbejde, gennem Monopolisering, at hindre